

ВІДГУК

офіційного опонента **Тарасової Ольги Володимирівни**
про дисертаційне дослідження **Марціхів Христини Романівни**
«Професійна підготовка бакалаврів гуманітарних наук
у галузі журналістики в університетах США»,
представлене на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук
за спеціальністю 13.00.04 - теорія і методика професійної освіти

Актуальність і доцільність дослідження. Глобалізаційні й інтеграційні процеси у суспільстві, соціальні та економічні зміни, що висувають нові вимоги до фахівців у всіх сферах діяльності, зумовлюють необхідність модернізації вітчизняної системи освіти, що, у свою чергу, є обов'язковою умовою долучення України до світового освітнього простору й вимагає значних зрушень у діяльності закладів вищої освіти. Одним із напрямів, що потребує удосконалення та оновлення, є система професійної підготовки майбутніх журналістів в університетах країни, оскільки журналістика є одним із важливих інструментів впливу на розвиток соціуму, політики та економіки держави.

Незважаючи на здобутки журналістської освіти в Україні, її рівень не завжди відповідає сучасним вимогам суспільства. Рівень професійної підготовки майбутніх журналістів потребує покращення відповідно до міжнародних освітніх стандартів, удосконалення нормативно-правового та навчально-методичного забезпечення. Незаперечним фактом є те, що реформування системи професійної підготовки бакалаврів гуманітарних наук можливе за умов дослідження та реалізації національно-державних інтересів із закономірними тенденціями світового розвитку, зокрема США, країни, яка досягла високого рівня у професійно-практичній підготовці журналістів.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційне дослідження виконано відповідно до наукової теми «Теорія і практика розвитку освітніх систем та професійної підготовки фахівців в умовах трансформаційних суспільних процесів» (номер державної реєстрації 0115U000456) й відповідає науковому напрямку кафедри іноземних мов Національного університету «Львівська політехніка» «Проблеми лінгвістики науково-технічного і художнього тексту, питання лінгвометодики та педагогіки».

Тема затверджена вченою радою Національного університету «Львівська політехніка» (протокол № 22 від 19.04.2016) та узгоджена в бюро Міжвідомчої ради з координації наукових досліджень у галузі педагогіки і психології НАПН України (протокол № 7 від 29.11.2016).

Обґрунтованість й достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій. Дослідження Х. Р. Марціхів пройшло належну апробацію: матеріали та висновки роботи представлені на десяти міжнародно-наукових конференціях і низці наукових семінарів кафедри іноземних мов Національного університету «Львівська політехніка».

Основні положення та результати дисертаційного дослідження відображено у 20-ти працях (з них 17 одноосібні): 8 статей у наукових фахових виданнях України (з них 3 – водночас включено до міжнародних наукометричних баз даних), 1 – у періодичному фаховому виданні іншої держави, 10 – праць апробаційного характеру, 1 науково-методичні рекомендації.

Відповідно до задуму роботи, дисертанткою на належному науковому рівні сформульовано мету й завдання дослідження, виокремлено предмет та об'єкт, окреслено інші елементи науково-термінологічного апарату, а також представлено висновки й узагальнення відповідно до визначених завдань.

Дисертація чітко структурована. Відповідно до вимог, вона вміщує анотації, ключові слова й перелік авторських праць, вступ, три розділи, висновки до них, загальні висновки, список використаних джерел і додатки. Зміст представленої роботи відповідає завданням дослідження.

Аналіз тексту дисертації, автореферату, а також публікацій здобувачки дозволяє зробити висновок, що дослідження є самостійним, науково виваженим і завершеним, його вирізняє наукова новизна й практичне значення.

Варто відзначити прагнення авторки всебічно вивчити й проаналізувати представлені у вітчизняних і зарубіжних науково-педагогічних джерелах формулювання ключових понять «бакалавр гуманітарних наук», «фахівець з журналістики», «професійна освіта», «професійна підготовка». Вважаємо, що проведений термінологічно-компаративний аналіз й подані дисертанткою визначення цих понять є науково вмотивованим і відповідають сучасним тенденціям розвитку педагогічної науки.

Достовірність наукових результатів дослідження забезпечується належною методологічною та джерельною базою дослідження, яка складає

495 найменувань. Використано аутентичні матеріали, на які є коректні посилання у змісті роботи. Вважаємо за необхідне підкреслити різноманіття представлених джерел. Їх аналіз виконано із урахуванням обраної автором методології дослідження. Джерельна база свідчить не тільки про інтенсивну науково-пошукову роботу, а й аргументованість, об'єктивність і логічність викладу матеріалу.

Комплексний аналіз нормативно-правової бази освітньої галузі США, державних стандартів вищої професійної освіти, програм підготовки бакалаврів у галузі журналістики в університетах досліджуваної країни та відповідного навчально-методичного забезпечення дозволив Х. Р. Марціхів зробити обґрунтований висновок про розвиток професійної підготовки бакалаврів гуманітарних наук з журналістики в університетах США у сучасних умовах конвергентного суспільства, а також виявити та охарактеризувати ключові ознаки цього процесу (узгодження професійних та освітніх стандартів на федеральному рівні та рівні штату, автономність університетів; збалансування аудиторної, самостійної роботи студентів, реалізація вільного вибору елективних дисциплін здобувачем вищої освіти та створення індивідуальної освітньої траєкторії; мультидисциплінарність та інтегрованість практико-орієнтованих освітньо-професійних програм; гнучкість змісту, форм та методів навчання; широке використання потенціалу науково-пошукової та науково-дослідницької роботи студентів; застосування сучасних інформаційних технологій в освітньому процесі; високий рівень внутрішньої та міжнародної академічної мобільності; забезпечення моніторингу якості освіти та результатів навчання студентів).

Значний науковий інтерес становить здійснений аналіз теорій (семіотичної, культурологічної, естетичної, «ін'єкційної», теорії розвитку критичного мислення та активного навчання), концепцій (конструктивізму, когнітивізму, громадянської освіти, національної безпеки конвергентного суспільства), підходів (компетентнісного, системного, особистісно-орієнтованого, міждисциплінарного, культурологічного, акмеологічного, аксіологічного) та принципів (загальнодидактичних та специфічних) у професійній підготовці майбутніх журналістів.

Незаперечним здобутком дисертації є цілісне розкриття процесу професійної підготовки бакалаврів гуманітарних наук у галузі журналістики в університетах США відповідно до моделі, що представлена як система

взаємопов'язаних та взаємодоповнювальних компонентів: нормативно-правового, теоретичного, змістового та операційного. На підставі ґрунтовного вивчення проблеми Х. Р. Марціхів робить правомірний висновок про ефективність функціонування виявленої моделі підготовки бакалаврів гуманітарних наук у галузі журналістики в університетах США.

Порівняльно-педагогічний аналіз вітчизняного й американського досвіду дозволив авторці з'ясувати проблеми та недоліки в реалізації підготовки майбутніх фахівців з журналістики у закладах вищої освіти України та окреслити можливості використання конструктивних ідей американського досвіду професійної підготовки бакалаврів гуманітарних наук у галузі журналістики в умовах університетської освіти України. На особливу увагу, на нашу думку, заслуговують: підтримка міжнародної освітньої співпраці; створення належних умов для організації ефективного навчання й виробничої практики; забезпечення академічної мобільності викладачів та студентів; введення до освітньо-професійних програм підготовки громадської та волонтерської діяльності студентів.

Практичне значення дисертаційної роботи. Використання теоретичних узагальнень дисертаційного дослідження, зокрема щодо можливостей удосконалення підготовки майбутніх фахівців у галузі журналістики у закладах вищої освіти України на основі застосування конструктивних здобутків США на національному та інституційному рівнях, опрацювання сучасних концепцій журналістики та професійної освіти в опублікованих методичних рекомендаціях «Професійна підготовка фахівців у галузі журналістики: досвід США», а також перспективи застосування матеріалів та висновків у процесі професійної підготовки бакалаврів гуманітарних наук за спеціальністю «Журналістика» свідчать про її теоретичне та практичне значення.

Принагідно зазначимо, що результати роботи впроваджено в освітній процес Закарпатського Угорського інституту імені Ференца Ракоці ІІ, «Харківської гуманітарно-педагогічної академії» Харківської обласної ради, Бердянського державного педагогічного університету, Львівського національного університету імені Івана Франка, Національного університету «Львівська політехніка», що підтверджено відповідними довідками, долученими до матеріалів дослідження.

Водночас, дисертаційне дослідження Х. Р. Марціхів не позбавлене дискусійних аспектів, суперечностей і недоліків. Вважаємо за необхідне висловити з цього приводу такі зауваження й побажання.

1. На жаль, практичне значення результатів дослідження, крім опублікованих методичних рекомендацій «Професійна підготовка фахівців у галузі журналістики: досвід США», має гіпотетично-перспективний характер. Одночасно, практична значущість дисертаційного дослідження була б більш переконливою, якби її основні теоретичні положення, матеріали, висновки й узагальнення було, наприклад, реалізовано в розробленні спеціального навчального курсу та його навчально-методичного супроводу, використано для оновлення змісту чи імплементовано виявлені ефективні педагогічні форми, методи й засоби до методики викладання існуючих навчальних дисциплін за планом підготовки майбутніх фахівців з журналістики.

2. На наш погляд, у розділі «Організаційно-педагогічні засади професійної підготовки бакалаврів гуманітарних наук з журналістики в університетах США», доцільно було б більш детально проаналізувати практичну підготовку фахівців, організацію практики майбутніх фахівців з журналістики.

3. Доцільним було б ретельніше вивчення історично-педагогічних аспектів розвитку журналістської освіти в США, оскільки ретроспективний аналіз дозволяє повніше визначити й узагальнити ключові тенденції розвитку й етапи реформування професійної освіти у галузі журналістики досліджуваної країни.

4. У тексті дисертації використано низку нових педагогічних понять і термінів («громадсько-дослідницька діяльність», «навчання через суспільно-корисну працю», «ступінь подвійної спеціальності», «ступінь основної/додаткової спеціальності»), тому вважаємо доцільним доповнення додатків глосарієм педагогічних термінів, які розглядалися у дисертації.

5. Вважаємо, що структура підготовки бакалаврів гуманітарних наук у галузі журналістики, виходячи з тексту дисертаційного дослідження, не може бути представлена в уніфікованому вигляді (рис. 2.1) – повинна бути варіативна складова, адже у кожному штаті своя стратегія підготовки.

Проте, висловлені зауваження, побажання і дискусійні питання не заперечують позитивної оцінки наукового рівня дисертаційної роботи, яка робить суттєвий внесок у вирішення однієї з актуальних проблем теорії та методики професійної освіти та педагогічної компаративістики.

ЗАГАЛЬНИЙ ВИСНОВОК

Аналіз дисертаційного дослідження, автореферату та опублікованих праць дає підстави для висновку про те, що дослідження Марціхів Христини Романівни на тему «Професійна підготовка бакалаврів гуманітарних наук у галузі журналістики в університетах США» є завершеною самостійною науковою працею, яка має наукову новизну, теоретичне і практичне значення.

Дисертація «Професійна підготовка бакалаврів гуманітарних наук у галузі журналістики в університетах США» відповідає вимогам «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 567 від 24.07.2013 року, а її авторка Марціхів Христина Романівна заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 *Теорія і методика професійної освіти*.

Офіційний опонент:

кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри практики іноземної мови
та методики викладання
Хмельницького національного університету

О. В. Тарасова

Підпис О. В. Тарасової засвідчую:
проректор з науково-педагогічної роботи
кандидат економічних наук, доцент

С. А. Матюх